

Prof. dr inż. Piotr Penczek (1930–2008)

W dniu 24 marca 2008 r. zmarł prof. dr inż. Piotr Penczek, wieloletni kierownik Zakładu Poliestrów i Epoksydów w Instytucie Chemii Przemysłowej w Warszawie.

Człowiek, który kierując przez wiele lat licznymi pracami badawczymi z podstawowych dziedzin polimerów kondensacyjnych, mocno i wyraziście zapisał się w historii nie tylko polskiej, ale i światowej nauki w dziedzinie tworzyw sztucznych.

Pochodził z rodziny inteligentkiej. Piotr Penczek urodził się w Warszawie w 1930 r. Po uzyskaniu matury w 1948 r. w I Państwowym Liceum im. Stefana Batorego rozpoczął studia na Wydziale Chemicznym Politechniki Warszawskiej. Studia I stopnia (inżynierskie) ukończył w 1952 r., a studia II stopnia (magisterskie) w 1955 r. Pracę magisterską na temat syntezy i właściwości wybuchowych benzotrisfuroksanu („pseudoheksanitrozobenzenu”) wykonał w 1954 r. pod kierunkiem prof. Tadeusza Urbańskiego. Pracę zawodową podjął w 1952 r., już w czasie praktyki dyplomowej w Instytucie Chemii Stosowanej w Warszawie, zajmując się technologią produkcji, analityką i zastosowaniami nitrocelulozy. W końcu 1952 r. został przeniesiony służbowo do Wytwórni Nr 8 w Pionkach (obecnie Zakłady Tworzyw Sztucznych „Pronit”), na stanowisko kierownika zespołu laboratoriów kontroli analitycznej surowców i produktów. W 1955 r. powierzono mu zorganizowanie i prowadzenie Zakładowego Laboratorium Badawczego.

Druga połowa lat pięćdziesiątych ub. stulecia była okresem szczególnie dużej aktywności zawodowej Piotra Penczka. Począwszy od połowy lat 50. zamówienia na wyroby dla wojska były ograniczane w związku z odprężeniem na arenie międzynarodowej i załódze Wytwórni zaczęło zagrażać bezrobocie. Nakazem chwili stała się zmiana profilu fabryki z produkcji obronnej na rynkową (tworzywa sztuczne, lakiery, kleje), z wykorzystaniem istniejących urządzeń i infrastruktury. Piotr Penczek brał czynny udział w tych działaniach, które bardzo szybko doprowadziły do poprawy sytuacji ekonomicznej Wytwórni w Pionkach i do wzrostu zatrudnienia. W 1959 r. przeniósł się do Warszawy, gdzie podjął pracę w Instytucie Tworzyw Sztucznych (od 1970 r. Instytut Chemii Przemysłowej) na stanowisku kierownika Zakładu Poliestrów i Żywic Epoksydowych, którą to funkcję sprawował aż do 2002 r.

W 1968 r. uzyskał na Politechnice Śląskiej stopień doktora nauk technicznych na podstawie pracy pt. „Studia nad wpływem segmentowej budowy i czynników modyfikujących w nienasyconych poliestrach na ich

właściwości fizykochemiczne i technologiczne” (promotor: prof. Zbigniew Jedliński).

W latach 1968–1982 poza pracą w Instytucie prowadził wykłady i prace dyplomowe z chemii polimerów i technologii tworzyw sztucznych w Kielecko-Radomskiej Wyższej Szkole Inżynierskiej (po reorganizacji: Politechnika Świętokrzyska, a następnie Politechnika Radomska). W 1973 r. został tam zatrudniony na stanowisku docenta. W latach 1990–1994 (łącznie przez 6 miesięcy) pracował jako ekspert UNIDO w Wietnamie, na Filipinach i w Meksyku. Pracował też jako konsultant naukowy i techniczny w przedsiębiorstwach produkcyjnych i jednostkach badawczych zarówno w kraju, jak i za granicą.

W 1987 r. Rada Państwa nadała Piotrowi Penczkowi tytuł naukowy profesora nauk technicznych. W 1993 r. został wybrany członkiem Akademii Inżynierskiej w Polsce.

W latach 1990–1996 był kierownikiem projektów badawczych, finansowanych przez II Wspólny Fundusz USA/RP im. M. Curie-Skłodowskiej i prowadzonych razem z prof. K.C. Frischem z Instytutu Polimerów Uniwersytetu w Detroit. Wynikiem przeprowadzonych badań była seria publikacji na temat ciekłokrystalicznych poliuretanów i żywic epoksydowych.

Prof. P. Penczek kierował pracami badawczymi, technologicznymi i wdrożeniowymi w dziedzinie żywic poliestrowych (nasyconych i nienasyconych), epoksydowych, lakierów poliestroimidowych, poliuretanów, klejów syntetycznych, plastyfikatorów oraz polimerów ciekłokrystalicznych. Niemal wszystkie te prace kończyły się wdrożeniami przemysłowymi. W związku z tą tematyką współpracował z Z.Ch. Organika-Sarżyna w Sarżynie, ZTS Erg w Pustkowie, Z.Ch. Organika w Bydgoszczy, Fabryką Farb i Lakierów Polifarb we Wrocławiu oraz z Polifarbem-Wrocław i Polifarbem-Cieszyn (d. Wrocławską Fabryką Farb i Lakierów) oraz innymi zakładami przemysłowymi w Kraju i za granicą.

Był współautorem oryginalnych technologii wytwarzania i stosowania dodatków ograniczających parowanie styrenu z żywic poliestrowych, które znalazły zainteresowanie u kontrahentów zagranicznych, czego wyrazem był zakup licencji na sposób ich wytwarzania. Produkcja tych dodatków trwała nieprzerwanie od prawie 25 lat.

Jego nowatorskie technologie zastosowania odpadów PET zostały nie tylko wdrożone w Kraju w sześciu zakładach przemysłowych, ale znalazły również uznanie u odbiorców zagranicznych i stały się przedmiotem sprzedaży licencji do Włoch i Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

Za całokształt pracy zawodowej prof. Piotr Penczek otrzymał liczne wyróżnienia

i medale, m.in. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1997 r.), Złoty Krzyż Zasługi (1982 r.), „Zasłużony dla Wrocławskiej Fabryki Farb i Lakierów” i „Zasłużony dla Politechniki Szczecińskiej”, oraz Honorowy Medal im. Tadeusza Sendzimira.

Profesor Piotr Penczek był promotorem 7 prac doktorskich. Wyksztalił 2 doktorów w dziedzinie żywic epoksydowych, 3 doktorów w dziedzinie poliuretanów i ich aplikacji, 1 doktora w dziedzinie żywic poliestroimidowych, 1 doktora w dziedzinie dodatków zmniejszających parowanie styrenu w nienasyconych żywicach poliestrowych i 1 doktora w dziedzinie plastyfikatorów.

Prof. P. Penczek był człowiekiem o ogromnym talencie lingwistycznym. Biegłe władał 10 językami i w tych językach publikował wyniki prowadzonych prac badawczych. Opublikował ponad 200 artykułów oryginalnych i przeglądowych w liczących się na świecie czasopismach, takich jak „Journal of Polymer Science, Polym. Chem. Ed.”, „Plaste und Kautschuk”, „Kunststoffe”, „Adhaesion”, „Angew. Makromol. Chem.”, „Journal of Applied Polymer Science”, „Adv. Urethane Sci. Technol.”, „Adv. Polym. Sci.”, „Acta Polymerica”, „Coating”, „Roczniki Chemii”, „Acta Polymerica”, „Adv. Urethane Science Technology”, „Przemysł Chemiczny”, „Farbe und Lack”.

Prof. P. Penczek bardzo aktywnie uczestniczył w pracach mieszcza „Polimery”, wydawanego w Instytucie Chemii Przemysłowej. Z Jego inicjatywy w ciągu kilkudziesięciu lat ukazywały się, w 5-letnich odstępach, obszerne specjalne tematyczne zeszyty tego czasopisma, poświęcone nienasyconym żywicom poliestrowym lub żywicom epoksydowym. W „Polimerach” był autorem lub współautorem 109 publikacji. Był też autorem 2 książek („Żywice i laminaty poliestrowe” oraz „Żywice epoksydowe”). Oprócz dorobku publikacyjnego Profesor był autorem lub współautorem ponad 220 patentów polskich, 10 w USA i 40 międzynarodowych.

I choć „nie ma ludzi niezastąpionych” – jak zwykle mawiał – Jego odejście zamknęło długą historię polskich pierwszych technologii w wiodących obecnie dziedzinach polimerów. Pozostawił po Sobie kadre świetnie wyszkolonych technologów przygotowanych do podejmowania trudnych wyzwań, którzy mogą kontynuować rozpoczęte przez Niego badania w dziedzinie żywic termoutwardzalnych i chemoutwardzalnych.

Pozostanie na zawsze w naszej pamięci.

Dr hab. Izabella Legocka
Dr Elżbieta Wardzińska

LITERATURA

E. Wardzińska, *Polimery* 2005, **50**, nr 11–12.

B. Witowska-Mocek, *Polimery* 2008, **53**, nr 5, 396.